

jeg er nær ved at benegte det, at de Betingelser, som Grundloven fordrer for, at Afstaaelse af Andenmands Eiendom skal kunne fordres, er tilstede i det Tilfælde, hvor en Kommune indlader sig paa at forlange afstaaet Grund for derpaa at opføre Bygninger til Udleie. Det er dog meget tvivlsomt, om man der kan sige, at Almenvellet fordrer, at en saadan Byggegrund afstaaes. Men lad dette ogsaa være Gjenstand for forskellige Betragtninger, saa er det overordentligt vigtigt at holde over den Regel, som Byggeoven af 30te December 1858 gjælder, nemlig, at Vedkommende, af hvem der forlanges Grund afstaaet, skal have Ret til vælge imellem, om han vil afstaa det enkelte Grundstykke, der hører til hans Eiendom, eller han kun vil afstaa den hele samlede Eiendom. I Kjøbstæderne har Grunden en stor Betydning overfor det særlige Erhverv, der drives i det Bygningskompleks, hvortil den hører, og naar Kommunen falder paa for at opføre Arbejderboliger at forlange afstaaet nogle Grunde, hørende til forskellige Eiendomme inde i Byen — og jeg maa bemærke, at det altid vil være hensigtsmæssigt, naar man vil opføre Arbejderboliger, at have dem inde i Byen og ikke i Udkanterne, thi saa ville de kun være lidet tjenlige for Arbejderne — saa er det vist, at de hundrede Kvadratalen Grund, der forlanges afstaaet, har en ganske anden Værdi, end relativt hver Kvadratalen Grund vil have under den Brug, til hvilken man forlanger dem afstaaet, thi Størrelsen og Beliggenheden betinger i mangfoldige Tilfælde Værdien af Eiendommen, den hele Brug og Nytte, som vedkommende Eiendom kan medføre. Derfor forekommer det mig, at man meget skalde vogte sig for, selv om man kom til den Anskuelse, at Afstaaelse af Grund til dette Diemed vilde være berettiget og foreneligt med Grundlovens Bestemmelser, at man ikke gav denne Expropriationsret paa andre Betingelser end dem, som Loven af 30te December 1858 indeholder. Jeg kan saaledes ikke skjønne, at der er nogen Grund til at lade dette Lovforslag gaa videre. Den eneste Grund, jeg kunde finde dertil, er egentlig blot Hensynet til det høie Folkething, fra hvem vi have modtaget Lovforslaget, efter at det der har modtaget en meget stille og lydløs Behandling; men jeg tror dog ikke, at dette Hensyn i dette Tilfælde, hvor megen Vægt jeg end ellers vilde tillægge det, spiller nogen Rolle, efter som den meget ærede Forslagsstiller, som har indbragt dette Lovforslag i det andet Thing, har erklæret, at han slet ikke selv var tilfreds med dette sit eget Lovforslag, og der ikke har været en Eneste i det andet Thing, som ikke har delt den Mening, som den ærede Forslagsstiller saaledes har udtalt. Jeg kan egentlig ikke ret forklare mig, hvad Grunden var til, at Lovforslaget gled over til 2den Behandling, da det baade var blevet forladt af sin naturlige Forsørger og tilbøielig ogsaa

af alle de andre Medlemmer, og jeg tror derfor ikke, at det vil blive anset for en Mangel paa skyldigt Hensyn til det andet høie Thing, om man her sagde, at det var det Bedste nu at lade Sagen være hermed, negtede Sagens Overgang til 2den Behandling og til næste Aar afventede et andet Lovforslag fra den samme ærede Forslagsstiller, hvori der atter fandtes noget af den Aand, der er fordunstet i denne lille Extrakt.

Schuler: Jeg kan gjerne være enig med den ærede sidste Taler i det Synspunkt, at dette Lovforslag sandsynligvis ikke vil faae nogen stor Betydning eller blive noget stort Gode; thi i den Henseende vil det vel komme til at ligne Loven af 4de Juli 1850, der angaar det samme Forhold for Landets Vedkommende. Denne Lov har, saa vidt mig bekjendt, kun været faare lidet anvendt, om den isøvrigt nogetsteds har været anvendt. Jeg mener imidlertid, at det dog vilde være for hovedfulds, om man afviste Lovforslaget, thi hvis man anser Loven af 4de Juli 1850 for at indeholde et Gode og for at være hensigtsmæssig, hvorfor skulde man da ikke ogsaa give den samme Lov for Kjøbstædernes Vedkommende, naar man er enig om, at den i alt Fald ikke vil gjøre nogen Skade? Det ærede Medlem mente nok, at der aldrig har viist sig Trang til Boliger i Kjøbstæderne, men det kunde dog være, at der har viist sig en saadan Trang netop for den Klasse af Medborgere, som have ondt ved at skaffe sin Boliger, fordi de ikke have Raad til at skaffe sig dyre Leiligheder. Man ser jo, at der i Kjøbstæderne, navnlig i nogle Kjøbstæder, er traadt private Folk sammen for at opføre Boliger til Arbejderklassen, og hvis man nu tænker sig, at et saadant privat Selskab havde Kenge nok til at opføre saadanne Boliger, men manglede Byggegrunde, kunde det maaste — jeg siger maaste — ikke være af Veien, om de ved Hjælp af denne Lov kunde erhverve sig saadanne Grunde. Svad der imidlertid for mig var Hovedhensigten med at begjære Ordet i denne Sag, er den Uklarhed, der hersker i dette Lovforslag — den samme Uklarhed, som er tilstede i Loven af 4de Juli 1850 — med Hensyn til, hvorvidt Kommunen, naar den kan fordrer sig en Grund udlagt mod fuldstændig Erstatning, saa ogsaa skal opføre Bygninger til saadanne Folk, som trænge til Boliger, eller om Kommunen kan indskrænke sig til at forlange sig Grund udlagt og saa sige til den Vedkommende: Vær saa god, her er en Grund, nu kan Du selv opføre Dig en Bygning derpaa. Der kan være forskellige Meninger derom; men om jeg ikke huster feil, har en tidligere Indenrigsminister fortolket Loven saaledes, at Kommunen kun skal udvise Grunden, hvormod det er Vedkommendes egen Sag, hvor vidt han vil bygge derpaa eller ikke. Jeg kunde derfor ønske at høre